



Castelló s'enllaça per a aturar la violència masclista!

- Un sostre de mandales, elaborat per més de 1.500 persones, cobreix el Passadís de les Arts

RECURSOS PER A LES VÍCTIMES DE LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE EN CASTELLÓ

SERVEI D'IGUALTAT D'OPORTUNITATS DE L'EXCM. AJUNTAMENT DE CASTELLÓ DE LA PLANA

964 251 979 / 964 355 322

PASSEIG RIBALTA, 21, ENTL. A
 Prevenció de violència de gènere. igualdad@castello.es
 Educació en Igualtat. www.castello.es
 Participació comunitària en Igualtat
 Atenció psicològica, jurídica i social.
 Horari: de dilluns a divendres de 9 a 14 h.
 Vesprades: dimarts i dijous de 15 a 17 h. EXCEPTE ESTIU

CENTRE DONA 24 HORES (GENERALITAT VALENCIANA)

900 580 888

C/ MAJOR, 2, 5é
 Atenció psicossocial i jurídica a dones víctimes de maltractaments.
 Horari: 24 h. www.gva.es

OFICINA D'ATENCIÓ A LES VÍCTIMES DEL DELICTE

964 621 687

CIUTAT DE LA JUSTÍCIA
 BULEVARD BLASCO IBÁÑEZ, S/N, PLANTA BAIXA
 Atenció i protecció a víctimes del delictes, redacció de denúncies, informació, acompanyament.
 Horari: de dilluns a divendres, de 9 a 14 h. avd_cas@gva.es - www.gva.es

TELÈFON D'EMERGÈNCIA DEL MINISTERI DE SANITAT, POLÍTICA SOCIAL I IGUALTAT

016

TELÈFON D'EMERGÈNCIA

112

POLICIA NACIONAL: UNITAT DE FAMÍLIA I DONA

964 469 500 / 091

COMISSARIA PROVINCIAL DE CASTELLÓ
 C/ RIU SELLA, 5 www.policianacional.com
 Atenció a víctimes, presentació de denúncies...
 Horari: 24 h. - SAF: de dilluns a divendres, de 9 a 21 h.

POLICIA LOCAL, UNITAT DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA, UVIDO

092 / 964 354 000

CENTRAL DE POLICIA LOCAL DE CASTELLÓ
 QUADRA TERCERA, PARTIDA BOVALAR
 Urgències: Horari: 24 h.

SERVEIS SOCIALS: DE DILLUNS A DIVENDRES DE 9 A 14 H.

CENTRALS	COLÓN, 38-A	964 355 100
NORD	HISTORIADOR ESCOLANO, 28 PLANTA BAIXA	964 247 600
OEST	POLIFUNCIONAL URBAN, QUADRA LA SALERA, S/N	964 251 689
GRAU	FORADÀ, 8	964 281 368
EST	MARQUÉS DE LA ENSENADA, 10	964 224 005
SUD	CANTÓ DE CASTÀLIA, 21	964 244 584

EN AQUESTA EDICIÓ

Formació en igualtat i prevenció de violència de gènere per al professorat de Secundària

Pàg. 13



Nou centres d'ensenyament d'Infantil i Primària de Castelló se sumen als Patis Coeducatius

Pàg. 14



Campanya de jocs i joguets no sexistes per a xiquets i xiquetes i les famílies

Pàg. 15



El primer Club de Lectura Feminista a Castelló ret homenatge a Virginia Wolf

Pàg. 16



Ajuntament de Castelló

Adreça: Passeig Ribalta, 21, entl. A
 Tel. 964 25 19 79
 igualdad@castello.es

Realització: Servei d'Igualtat

Promou i Coordina: Regidoria d'Igualtat d'Oportunitats de Dones i Homes

Ser dona: principal factor per a ser pobre



El Servei d'Igualtat organitza una formació sobre la feminització de la pobresa amb perspectiva de gènere per a personal municipal

Feminització de la pobresa des de la perspectiva de gènere és el títol de la formació dirigida al personal de Serveis Socials de l'Ajuntament de Castelló, impartida per Mercedes Alcañiz, professora de Sociologia de la Universitat Jaume I i directora de la Unitat d'Igualtat de l'UJI.

Les dones comparteixen problemes comuns que es deriven de la seua posició de subordinació però no constitueixen un grup homogeni ja que les seues realitats són diferents en funció de les seues circumstàncies individuals i col·lectives (classe, raça, situació econòmica, laboral, nacionalitat, edat, estat civil, orientació sexual, etc.). Per tant, ha de parlar-se de dones i de diferents construccions de gènere.

INTERSECCIONALITAT

Per a estudiar els processos de desigualtat i exclusió social des de la perspectiva de gènere s'utilitza l'enfocament de la interseccionalitat. El terme interseccionalitat va ser introduït per Kimberlé Crenshaw en la Conferència Mundial contra el Racisme en Sud-àfrica en 2001.

Crenshaw assenyala que en els casos de discriminació racial, la discriminació es visualitza en homes negres (és a dir, privilegiats pel seu sexe o, eventualment, classe), mentre que en els casos de discriminació sexual, la discriminació es focalitza en dones blanques.

Per tant, el terme interseccionalitat analitza la interacció simultània de les diverses discriminacions i opressions que pot patir una persona i que configuren la seua identitat. No equival a la suma de totes la causes de discriminació, sinó més aviat a la interacció d'aquestes en cada persona o grup social, reflectint les diferents estructures de poder existent en la societat mateixa.

FORMACIÓ

Les xifres parlen...

- Dones, menors de 25 anys, sense formació especialitzada i que porten un temps sense treballar. Aquest és el perfil de la majoria de les persones parades que hi havia a Espanya a finals de l'any passat.

Així, les desigualtats per raó de sexe s'entrecruen amb les desigualtats per raó d'origen ètnic, de classe social, orientació sexual, edat, discapacitat, etc. Són diferents desigualtats que donen lloc a la discriminació múltiple. Per això, es parteix de la idea que en una sola persona es poden conjugar múltiples senyals d'identitat que, depenent del context, poden operar com a sistemes opressius o de privilegi.

L'exclusió social es produeix en tant que hi ha societats excloents. L'exclusió és un concepte socialment construït, adscrit a una societat i un moment històric concret. Per tant, es tracta d'un procés en què participen persona i societat i la intervenció ha d'orientar-se tant cap a la persona exclosa com cap a la societat excloent. A més, l'exclusió social està **relacionada amb la ciutadania**. En tant que la ciutadania implica el reconeixement com a part de la societat, suposa drets i obligacions en igualtat de condicions per a totes les ciutadanes i ciutadans. Ara bé, l'exclusió social suposa la desigualtat social i la carència de drets.

Té **diferents graus**. Una persona pot estar exclosa en un o en diversos àmbits socials, de diverses formes i en diferents graus.

És un procés. El que implica un abordatge des de la perspectiva dinàmica i suposa parlar de processos d'exclusió-inclusió on les persones es van situant en moments o a partir de situacions concretes.

Les anàlisis de les dades sociodemogràfiques vinculades a l'exclusió social mostren com la tendència a la representació desproporcionada de dones, entre les persones que viuen en situació de pobresa i exclusió social, augmenta progressivament a causa dels majors nivells d'inseguretat, precarietat i vulnerabilitat que pateixen per la seua posició subordinada als homes en el sistema de relacions de gènere.

Ara bé, la dimensió del gènere ha sigut ignorada per les investigacions que s'ocupaven de pobresa i exclusió social. De fet, es parlava de

la feminització de la pobresa, però no s'atenia a les desigualtats de gènere en general i a la realitat de les dones en particular. En aquest sentit, la perspectiva de gènere permet identificar en quina manera i fins a quin punt el fet de ser dona o home influeix, tant en el risc de viure processos d'exclusió social com en l'existència d'itineraris d'exclusió diferenciats en funció del gènere.

Així, d'acord amb el document de treball "Una mirada de gènere a l'exclusió social", inclòs en l'informe FOESSA 2014, a l'hora d'analitzar les desigualtats de gènere en els tres eixos d'integració: mercat laboral, estat de benestar i xarxes personals pot concloure's el següent:

1. Mercat laboral.

Les desigualtats de gènere en aquest eix no es limiten a majors o menors nivells d'accés a aquest, sinó que estan relacionades amb les condicions de participació. Així, s'ha de tindre en compte la segregació horitzontal i vertical, a més d'una bretxa salarial entre dones i homes.

2. Estat del benestar.

L'Estat té un paper clau per a la consecució de la igualtat efectiva de dones i homes a través del desplegament normatiu i posada en marxa de polítiques públiques. No obstant això, en el tema de les prestacions socials derivades del treball i, a causa d'una concepció masculina d'aquest que preveu trajectòries laborals sense interrupcions i a jornada completa, assegura una protecció insuficient a les dones, la participació de les quals es caracteritza per ser fragmentada i interrompuda. Això comporta que no acumulen la cotització necessària per a accedir a prestacions contributives i han d'acontentar-se amb prestacions assistencials, l'import de les quals és marcadament menor. A més, s'afeg que l'acció de l'estat de benestar va ser pensada com a complementària al treball que les dones realitzen de forma

FORMACIÓ

gratuïta en l'atenció de menors i persones dependents.

3. Xarxes socials i familiars.

Aquest eix és clau ja que la seua absència es configura com un factor de risc. A l'hora d'analitzar aquest eix s'ha de tindre en compte tant la seua intensitat com la seua naturalesa. Si s'analitza el percentatge de persones sense relacions en la llar i que no compten amb cap suport per a situacions de malaltia o de dificultat, s'observa que les dones presenten un desavantatge en comparació amb els homes.

DONES DESOCUPADES MAJORS DE 45 ANYS

El col·lectiu de dones majors de 45 anys, amb baix nivell formatiu, escassa o nul·la qualificació professional i poca experiència laboral, té grans dificultats per a incorporar-se al mercat de treball. No obstant això, resulta paradoxal que en els últims anys ha augmentat la taxa d'activitat de les dones amb edats compreses entre els 50-54 anys, passant del 56 % l'any 2006 a quasi un 70,32 % en el 2012. Una de les explicacions possibles és que moltes dones han hagut de buscar una forma més activa d'ocupació, a causa de les situacions de desocupació de les seues parelles amb motiu de la crisi.

En relació amb les pensions contributives, el 51,33 % de les persones beneficiàries són dones, però dins de les prestacions generades per dret propi, les dones són minoria. Així, el 37,09 % de les persones perceptores de pensions per jubilació són dones. Igualment baix és el percentatge de dones que perceben pensions per incapacitat permanent (35,21 %).

No obstant això, són majoria entre les percepcions complementàries, generades per dret alié. El 92,49 % de les persones beneficiàries de pensions contributives de viudetat són dones, i 72,58 % en el cas d'aquelles a favor de familiars.

Aquesta diferència en les trajectòries laborals es veu més clarament en les pensions no contributives: el 66,66 % de les persones que reben pensions no contributives d'invalidesa o jubilació són dones, un percentatge que augmenta fins al 74,74 % en el cas de pensions de la LISMI (Llei d'integració social dels minus-

vàlids) a persones amb diversitat funcional i al 85,81 % en el cas de les pensions assistencials de malaltia o vellesa. Així, el perfil de qui percep pensions no contributives de jubilació és, predominantment, el de dona espanyola casada amb una edat compresa entre els 70 i els 79 anys.

MONOMARENTALITAT

Les llars monoparentals estaven majoritàriament integrades en 2016 per mare amb filles i/o fills (1.591.200, el 81 % del total, enfront de 373.700 de pare amb filles i/o fills).

Les dones responsables úniques de nuclis familiars solen ubicar-se en segments d'ocupació caracteritzats per salaris baixos, amb escasses possibilitats de promoció i gran inestabilitat laboral, o bé solen trobar-se en desocupació, ja que a aquestes variables s'uneixen les dificultats de poder compatibilitzar l'atenció de les i els menors i les responsabilitats domèstiques amb la vida laboral.

Respecte a la vivenda, els preus d'aquestes les porten a viure sempre en cases de lloguer o en llars amb poc espai. Una altra de les qüestions és la falta d'ajudes i prestacions a favor de les famílies monoparentals.

Així, pot concloure's que les famílies monomarentales presenten major risc d'exclusió social que la majoria de la resta de tipus de llars. Si és el cas, aquest risc afecta no sols a les mateixes dones, sinó a totes les persones del nucli familiar que es troben sota la seua responsabilitat. Quan les llars monomarentales experimenten exclusió, els toca amb major intensitat; així, una dona al capdavant d'una família monoparental, amb un fill o filla menor de 16 anys, té més possibilitats de treballar en contractes temporals, amb baixos salaris o d'estar a l'atur.



Castelló s'enllaça per a aturar la violència masclista

Més de 43 associacions de Castelló van cobrir amb mandales multicolors el Passadís de les Arts del Passeig Ribalta

Més de 1.500 persones, pertanyents a 43 entitats de diferent naturalesa (instituts, associacions veïnals, de dones...) van participar en l'activitat de prevenció comunitària de la violència de gènere, organitzada pel Servei d'Igualtat d'Oportunitats de Dones i Homes.

"Enllacem-nos per a aturar la violència masclista" va ser el lema triat per a la campanya d'enguany i va consistir a teixir mandales de llana que van formar un sostre multicolor en el Passadís dels Arts del Passeig Ribalta. La llana en aquesta activitat tenia un doble simbolisme. D'una banda, és un homenatge a les dones que sempre han teixit i doncs és una forma de posar en valor aquest coneixement; d'altra banda, teixir amb llana simbolitza la interconnexió, la unió de totes les persones que formem la societat i que és necessària per a acabar amb la violència de gènere.

Durant l'acte també es va desenvolupar una performance en la qual van participar especialment alumnes dels instituts que van assistir al Ribalta per a mostrar el seu rebuig a la violència de gènere.

L'activitat de prevenció comunitària de violència de gènere va començar el passat mes d'octubre quan es van iniciar els tallers de violència de gènere. Així, les entitats que han participat van rebre primer formació en violència de gènere i formació sobre com realitzar els mandales. En total s'han desenvolupat 56 tallers al llarg dels mesos d'octubre i novembre. Els tallers han contribuït a desmitificar falses creences sobre la violència de gènere i, sobretot, han oferit eines de prevenció.

MANIFESTACIÓ

El dia 25 de novembre, dia assenyalat per l'ONU per a commemorar el Dia Internacional per l'Eliminació de la Violència de Gènere, una manifestació va recórrer els carrers de Castelló, clamant contra la violència masclista.

La manifestació ja s'ha convertit en una cita fixa en l'agenda del feminisme a Castelló i cada any reuneix a més persones, especialment, dones joves que s'han incorporat de forma massiva els últims anys.



CAMPANYA COMUNITÀRIA DE PREVENCIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Mandales contra el masclisme



CAMPANYA COMUNITÀRIA DE PREVENCIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE



CAMPANYA COMUNITÀRIA DE PREVENCIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE



CAMPANYA COMUNITÀRIA DE PREVENCIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE



25 DE NOVEMBRE

La ciutadania s'uneix per a dir no a la violència masclista

La plaça Major acull l'acte institucional del Dia Internacional per l'Eliminació de la Violència de Gènere a Castelló

La plaça Major va ser, un any més, l'escenari de l'acte institucional del Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència de Gènere. Aquest espai tan emblemàtic per a la ciutat va servir perquè la ciutadania s'unira contra la violència masclista.

La vicealcaldessa de Castelló, Ali Brancal Mas, va obrir l'acte recordant que la violència masclista és un problema social i, per tant, la societat en el seu conjunt ha d'implicar-se. Així, una part molt important de la societat, com són els instituts d'ensenyament secundari de Castelló, van voler participar-hi. Set alumnes procedents dels IES Caminàs i Vicent Castell, així com del Col·legi Madre Vedruna van llegir textos elaborats per ells i elles. Els set textos naixien de la reflexió madura d'aquests joves que no van dubtar a mostrar el seu rebuig contra aquest tipus de violència.

Sólidos, el duo musical de jazz integrat pel pianista Ricardo Belda i la solista Arantxa Domínguez, van oferir un concert durant l'acte, on van interpretar *Ni una més... ni una menys*, *Adona't blues* i *Tu ausència... justícia social*.

Finalment, l'acte el va tancar l'alcaldessa de Castelló, Amparo Marco Gual, que va destacar que "la igualtat es fa efectiva des de la base, des de l'educació" i va mostrar la seua voluntat d'impulsar polítiques que afavorisquen la prevenció de la violència masclista.



25 DE NOVEMBRE

Els IES mostren el seu rebuig masclista



Col·legi Mare Vedruna



IES Caminàs



IES Caminàs



Col·legi Mare Vedruna



IES Caminàs



Col·legi Mare Vedruna

“No em toques el whatsapp”



El Servei d'Igualtat ofereix formació al professorat de Secundària que té com a objectiu donar-los ferramentes que afavorisquen la detecció de la violència masclista

“No em toques el whatsapp” és el títol de la formació de prevenció de violència de gènere, impartida pel Servei d'Igualtat d'Oportunitats de Dones i Homes dirigit al professorat de Secundària de Castelló.

La formació, de 16 hores de durada, va tenir com a objectiu formar al professorat en conceptes bàsics sobre violència de gènere per afavorir la sensibilització i prevenció de la violència masclista en l'alumnat. Un total de 33 professionals de la formació van participar en el curs, que va rebre l'homologació del CEFIRE.

Així, els objectius passaven per:

- Reflexionar sobre el problema de la violència de gènere, conceptualitzar-la, reconèixer-la i tractar el seu origen, causes i factors que la mantenen en el temps.
- Conscienciar sobre la importància de detectar els primers senyals de maltractament per a evitar que s'assumisquen o perpetuen.
- Construir paràmetres per a una relació sana, basada en valors igualitaris.
- Ajudar a trencar el silenci, cercar suports en l'entorn i en els recursos d'informació, assessorament i atenció posats a la seua disposició.
- Transmetre un missatge general en sentit positiu, i construir una consciència social col·lectiva d'implicació.

TALLERS ALS IES

Però, a més, el Servei d'Igualtat va tornar a impulsar els tallers de prevenció de violència de gènere als IES. Aquests tallers s'imparteixen a

4t de l'ESO i tenen com a objectiu aproximar l'alumnat als conceptes bàsics de la terminologia de gènere per a, a partir de la informació, reflexionar, debatre i despertar una mirada crítica al voltant de la construcció de les identitats i estereotips de gènere i la construcció de la dicotomia home/dona des de la infància, oferint eines i indicadors que els permeten detectar els missatges que des de diferents canals (publicitat, cinema, internet, música, programes televisius...) ens llancen sobre el mite de l'amor romàntic. Atendre a les seues característiques i conèixer les conseqüències en les relacions afectives, principalment la violència de gènere, és el segon dels nostres objectius. Aquest està vinculat, directament al tercer, que és nomenar i identificar els diferents tipus de violència de gènere així com atendre al fenomen 3.0 del que són protagonistes per a educar en un ús responsable i igualitari de les xarxes socials i les aplicacions mòbils.

En aquesta edició han participat un total de 50 aules dels IES: La Plana, Bovalar, Lope de Vega, Ramiro Izquierdo, Grans i Menuts, Polítècnic, Sos Baynat, Vicent Castell, Miquel Peris, Consolación, Madre Vedruna i Ribalta.

A més, les escoles també han participat en els tallers de coeducació que s'imparteixen a 5é i 6é. Aquests tenen com a objectiu despertar una mirada crítica al voltant de la construcció de les identitats i estereotips de gènere, és a dir, de la dicotomia xiquet/xiqueta, home/dona des de la infància. A partir d'aquests qüestionaments acompanyem l'alumnat per a aproximar-nos al mite de l'amor romàntic i a la seua conseqüència més greu, la violència de gènere, per poder anomenar i identificar-la. Els CEIP que han participat són: Soler i Godes, La Marina, Grans i Menuts, Penyeta Roja, Censal, Madre Vedruna, Gaetà Huguet, Carles Selma i Blasco Ibáñez.

Campiones invisibles

En els últims anys, les dones han passat de ser espectadores a ser protagonistes actives a l'esport

▲ He vist coses que no creuríeu", va dir Batty, el replicant de **Blade runner** quan estava a punt de morir. Era per maig de 2016. Al balcó de l'Ajuntament de Munic, a la cèntrica Marienplatz, dos equips de futbol celebraven davant desenes de milers d'aficionats els seus títols de lliga. Allà hi havia el Bayern de Munic de Pep Guardiola i el Bayern de Thomas Wörle mostrant junts els trofeus de guanyadors de la Bundesliga masculina i femenina. La imatge, el fet, la normalitat són difícilment extrapolables a Espanya. És veritat que, el 2013, un autocar amb les dones campiones del Barça seguia a una prudent distància per la ciutat l'autocar de l'equip de Messi, una gota en un món presidit per la desigualtat. Perquè fins i tot començant per dalt, pels triomfs, la invisibilitat en l'esport femení és la tònica.

I precisament d'això tracta "**Campeonas invisibles**" (2016), el documental de Paqui Méndez centrat en el tractament informatiu desigual dels resultats esportius aconseguits per les dones i pels homes, tant en competicions individuals com per equips. L'esport a Espanya és el gran aparador de la desigualtat. És una de les eines més importants de discriminació de les dones, un instrument de control social esbiaixat pel gènere. I això que parlem de l'esport d'elit, un àmbit que es caracteritza per la falta de democràcia en les institucions, per la quasi nul·la presència de dones –directives, entrenadores o àrbitres– i el tracte en els mitjans de comunicació. Una situació que es consideraria inacceptable en altres àmbits professionals. I el gran problema és el ressò mediàtic de l'esport (masculí), i el seu efecte propagador. L'esport femení ha fet un gran salt endavant en les últimes dècades. La dona ha passat de ser espectadora a ser protagonista activa. Només cal mirar els carrers, els gimnasos o repassar el medaller olímpic dels Jocs més recents (de les 17 medalles, 11 les van aconseguir elles). Si

és cert que encara són minoria –del total de llicències federatives, el 79% correspon a homes, i el 21% a dones–, la seva incorporació a la pràctica esportiva s'ha duplicat. Però això no s'ha traduït en un ressò social i als mitjans de comunicació.

La realitat és que en l'àmbit de l'esport encara pesen cànons molt tradicionals. Feu una recerca ràpida a Google i teclegeu "dones i esport". Ja veureu què hi apareix: una extensa documentació periodística sobre els millors culs de l'esport (generalment, els de les nòvies o wags -wives and girlfriends-, de les seguidores o de les paraigüeres del Giro i la fórmula 1). Precisament per això, cal aturar-se i observar, ja que l'esport d'elit, el que segueixen milions de persones, està servint per reforçar el sistema patriarcal i aprofundir en les desigualtats. Es continua enviant el missatge que l'esport és cosa d'homes. Un panorama que es complica a causa del lideratge mediàtic absolut del futbol masculí, que eclipsa la resta d'esports. Els esports de dones que es publiciten estan vinculats a unes exigències de feminitat que donen rellevància a una determinada estètica, a la bellesa del cos. El peix es mossega la cua. La frase més repetida és que no es visibilitza més l'esport de dones "perquè no interessa", però no pot no interessar una cosa que no es veu. Aquest bucle significa també que hi ha menys recursos disponibles per a l'esport femení, i les empreses s'interessen menys per esponsoritzar. Hi ha excepcions, i la més visible és el cas del tennis, on des del 2007 a Roland Garros i a Wimbledon es va igualar la retribució econòmica entre homes i dones. La Women's Tennis Association (WTA) ha fet una aposta molt forta per publicitar les seves esportistes. Encara que tampoc no escapen d'alguns dictats sobre cànons de bellesa i vestimenta, es demostra que quan es treu de l'ostracisme l'esport de dones, els espectadors s'hi enganxen. O és que no s'han seguit les evolucions de Garbiñe Muguruza o les germanes Williams? L'espectacle està servit.

*Negociat de Normalització Lingüística
Ajuntament de Castelló*

Patis coeducatius

Parlar de patis coeducatius implica fer possible patis més justos, igualitaris i equitatius per a xiquets i xiquetes

Hui vos propose que tanquem els ulls i recordem les nostres vivències a l'escola; no importa si tenim 20, 30, 40 o 50 anys. Rememorem els esdeveniments que allí vam viure, els companys i companyes de classe, aquelles professores i professors que, malgrat el pas dels temps, no hem oblidat, els llibres de text, els espais... i, sobretot, el pati.

Quan passe per la meua escola i mire el pati, m'adone que res ha canviat. Fa 30 anys que ja no hi sóc a eixe centre i el pati no s'ha modificat. Hi trobe les mateixes infraestructures o la carència d'aquestes i les mateixes (o més noves) porteries de futbol i bàsquet.

Parlar de patis coeducatius implica patis més justos, igualitaris i equitatius. Quan els patis no són coeducatius, el que habitualment ens trobem són llocs liderats i utilitzats per una part de l'alumnat. Els patis on predominen les pistes esportives i, en concret, on té una gran presència el camp de futbol, són patis on freqüentment sols una part de l'alumnat ocupa la major part d'aquests espais. La resta de companyes i companys, amb preferències més diverses i altres habilitats, ocupa un espai marginal, que no disposa de cap infraestructura ni consideració.

Fer coeducació implica fer un diagnòstic del que passa veritablement al pati de cada centre. Cal comptabilitzar la utilització dels espais i l'alumnat que els està ocupant, cal preguntar en les aules quins gustos i quins conflictes es perceben durant eixe temps d'esplai.

La tasca del professorat que decideix fer coeducació ha de ser la de prendre consciència de les conseqüències que s'acaben assumint quan prestigiem una activitat sobre d'altres, quan no habiliten els espais per a donar resposta a una gran diversitat de gustos i preferències. El poder i la submissió en la

utilització dels espais del pati entre xiquets i xiquetes és un aprenentatge no coeducatiu que podem estar fomentant a diari en les escoles sense gairebé adonar-nos-en.

Als centres **CEIP Benadressa**, **CEIP Bisbe Climent**, **CEIP Sanchís Yago**, **CEIP Lluís Revest**, **CEIP Ramiro Izquierdo**, **CEIP Ripollés**, **CEIP Blasco Ibáñez**, **CEIP Sebastián Elcano** i **CEIP Carles Salvador**, així s'està fent.

El professorat d'aquestes escoles està dissenyant el seu Pla Coeducatiu de centre posant una especial atenció a la situació dels seus patis. En aquests centres s'ha desenvolupat un diagnòstic amb perspectiva de gènere en diversos àmbits: als materials curriculars, al treball amb la diversitat afectiusexual, a la revisió de la presència femenina als seus llibres de text, a la utilització d'un llenguatge que, habitualment, no fa visible les xiquetes o els aspectes femenins, etc.

Gràcies a la implicació d'aquest professorat, s'ha fet possible dissenyar una intervenció que té com a objectiu eliminar el sexisme a les escoles. Allò que habitualment passa als patis escolars no és més que un reflex de la forta presència del sexisme en la nostra societat. Si es dona preferència a una sèrie d'activitats lúdiques o esportives sobre d'altres, resulta fàcil preveure que l'alumnat socialitzat dins d'aquestes acabe apoderant-se d'aquests espais.

L'aplicació de mesures com oferir altres opcions de jocs, promoure alternatives d'activitats de tot tipus, ha resultat una acció de gran èxit a tots els centres. Sols cal observar la foto del pati quan hi ha una intervenció per part del professorat: el joc segregat es redueix d'immediat, l'alumnat gaudeix de més i diferents jocs i, d'aquesta manera, aprén i duu a la pràctica la igualtat d'oportunitats.

És per això que vull donar l'enhorabona a totes les persones que, implicades en aquests projectes, senten, amb orgull, que han col·laborat en la reducció de les desigualtats i que creuen en la possibilitat de crear un món més lliure, més divers i més feliç.

*Sandra Molines Borrás
Llicenciada i Doctora en Psicologia*

EDUCACIÓ EN IGUALTAT

La igualtat en joc

El Servei d'Igualtat ha editat un calendari per a 2018 amb tres contes clàssics per a treballar la coeducació a les aules de les escoles d'Infantil i Primària de Castelló

Artur i Clementina, La història dels bonobos amb ulleres i Rosa Caramel són els tres contes protagonistes del calendari que ha editat el Servei d'Igualtat d'Oportunitats de Donesper a 2018.

No són tres llibres infantils més. Són autèntics clàssics per a treballar la coeducació en les aules. Adela Torí -autora dels llibres-, juntament amb la il·lustradora Nella Bòsnia, van idear la col·lecció "Dalla part delle bambine" en què, a Itàlia entre 1975 i 1980, van publicar més de vint títols. El seu objectiu era denunciar la situació de les dones i reivindicar una reformulació dels rols socials i familiars. Han transcorregut ja quaranta anys des de l'inici dels primers projectes d'Adela Torí; els temps i la realitat han canviat, però continua sent necessari treballar per i per a la coeducació i la igualtat.

Els llibres d'aquesta col·lecció es van traduir immediatament a l'alemany, anglés, suec i francès. Esther Tusquets els va editar i traduir al castellà poc de temps després que veren la llum a Itàlia. Amb el títol "A favor de les xiquetes", l'editorial Lumen va publicar diversos d'aquests títols.

En totes aquestes històries, Adela Torí confronta les figures femenines i masculines, que responen a esquemes establits i a determinades percepcions socials. Les figures femenines, en un principi, no tenen cap força, no decideixen res i només actuen a mercé de les figures masculines. En canvi, aquests últims són personatges que reivindiquen la seua importància, no fan més que ponderar, i deixen de costat i no valoren els personatges femenins que tenen prop. L'únic títol que varia un poc



aquest esquema és *Rosa Caramel*, potser perquè l'elefant femella protagonista encara és una cria, s'està formant, i fonamenta les seues observacions en el funcionament de la seua societat, no a través d'un personatge en concret.

Les autores d'aquests llibres juguen amb imatges estereotipades, que serveixen per a potenciar aquesta denúncia. Mentres que elles apareixen abillades amb davantals, joies, cintes i flors, i sempre dins d'un espai tancat, ells porten ulleres o carreguen carteres (com a mostra d'intel·ligència), són els únics que tenen una vida fora de l'espai familiar i ixen a l'exterior.

GUIA DE COEDUCACIÓ

A més del calendari, enguany s'ha editat una guia per afavorir un treball coeducatiu en l'aula. *Per un món més just. La igualtat en joc* és el títol d'aquest material, dirigit al professorat dels centres de Primària de Castelló.

La guia inclou activitats concretes per a treballar amb l'alumnat amb l'objectiu que aprenguen a reconèixer i identificar els estereotips de gènere en els models de la cultura partint dels joguets, els jocs i la publicitat. A més, el material busca reforçar l'educació en el respecte als drets i llibertats fonamentals, així com la igualtat entre dones i homes fomentant l'assumpció d'hàbits i valors ètics de convivència democràtica.

No cal oblidar que la coeducació elimina la jerarquització d'un gènere sobre un altre, i no pretén canviar les xiques per adaptar-les a un sistema de valors masculí; tampoc pretén educar-les com si foren idèntiques, sinó integrar les diferències i valorar i respectar la diversitat.

Així, el paper dels i les docents, amb les famílies, és fonamental per a lograr una educació basada en valors igualitaris i lliures d'estereotips i comportaments sexistes.



CULTURA

El club de l'habitació pròpia



El Menador acull el primer Club de Lectura municipal amb l'obra emblemàtica de Virginia Woolf

Un total de 20 persones, 18 dones i 2 homes, van participar en la primera edició del Club de Lectura, organitzat per l'àrea de Biblioteques de l'Ajuntament de Castelló i que es va centrar en la lectura d'*Una habitació pròpia*, de Virginia Woolf.

Sandra de la Paz ha sigut la responsable de dinamitzar-ho i coordinar-ho i explica. "La major part de les persones que van assistir van conèixer l'activitat pels cartells que vam posar en les biblioteques de manera que les pròximes edicions recorrentem també a aquesta forma de difusió".

"Per a mi un club de lectura és un espai que està format per un grup de persones que es reuneixen periòdicament (en el nostre cas setmanalment) per a debatre, comentar i intercanviar opinions del llibre. Amb aquest assaig es pretenia que els participants s'acostaren al feminisme i reflexionaren sobre el paper de les dones a principi del segle XX", assenyala De la Paz.

Respecte a l'elecció del llibre, la coordinadora del club va destacar que "es van valorar diversos títols, però l'elecció d'*Una habitació pròpia* es va deure al fet que aquest assaig va ser un dels textos més importants del feminisme. Virginia Woolf ens revela en aquesta obra, bàsicament, l'evolució del seu pensament feminista en relació amb la literatura. El llibre comença plantejant-nos una pregunta: Què necessiten les dones per a escriure bones novel·les? La resposta l'anirà plasmant i argumentant a través de l'exposició de situacions diferents, en ocasions inventades o suposades, on predominaran les dones. La conclusió final és que perquè les dones escriguen bones novel·les necessiten independència econòmica i personal, és a dir, una habitació pròpia.

Segons Virginia Woolf aquest assaig té la seua arrel en dues conferències que li van sol·licitar i que van ser pronunciades en 1928 sobre el tema "La dona i la novel·la". Està dividit en sis capítols i en el primer d'ells l'autora reflexiona en veu alta sobre els seus dubtes a l'hora de triar l'enfocament més adequat per a l'anàlisi del tema, i es decanta finalment per l'exposició dels seus propis pensaments encadenats i les seues impressions sobre la matèria, que li van fer arribar a la conclusió que una dona ha de tenir diners i una habitació pròpia per a poder escriure novel·les i a partir d'ací convidar els oïdors, o en aquest cas els lectors, al fet que traguen les seues pròpies conclusions.

Tot el relat és una anàlisi profunda i valenta de la història de les dones i la seua relació amb el món en general i la literatura en particular. És un dels més coneguts assajos feministes on s'aborden els innombrables prejudicis i obstacles que les dones han hagut, i encara han de sortejar per a dedicar-se a la literatura en llibertat, o simplement per a emancipar-se i realitzar-se com a éssers humans íntegres, independents i autònoms lliurant-se d'etiquetes i cotilles, sovint imposades per il·lustres homes, "colèrics" diu l'autora, que han arremés contra elles al llarg de la història.

Virginia Woolf ens parla ací de dones invisibles en l'esfera pública i molt presents, no obstant açò, en l'esfera privada. "Dones que en la literatura escrita per homes apareixen amb un fort caràcter i personalitat, dones genials com a obres d'art, però en la cuina i en la cambra de bany, infravalorades, ocultes als ulls del món. No se'ls ha deixat formar part activa de la història de la humanitat, de la qual són causa directa. Dones que en l'art són grandioses i en la vida real amb prou feines sabien llegir ni escriure i eren propietat dels seus marits i els seus pares. Com han d'escriure novel·les les dones en aqueixa situació? I malgrat totes les dificultats és miraculós que hagen destacat escriptores com Jane Austen o Charlotte i Emily Brontë".

IGUALTAT A LES ENTITATS

“Incorporem la perspectiva de gènere a les nostres organitzacions”

“Poder aprofundir sobre la perspectiva de gènere o perspectiva feminista implica entendre les lògiques de poder que travessen els éssers humans des de la seua condició de home o dona”

El Servei d'Igualtat d'Oportunitats de Dones i Homes de l'Ajuntament de Castelló ha tornat a impulsar formacions per a poder seguir caminant en la transformació social, i incorporar la perspectiva de gènere. Per açò, és necessari cercar espais de reflexió on consensuar processos i bones pràctiques que partisquen de la realitat local de Castelló. En l'últim curs hi van participar més de 20 persones, procedents de set entitats prestadores de serveis socials.

Transformar les organitzacions socials des de dins implica necessàriament impulsar processos de formació que permeten reflexionar sobre les pràctiques socials i sobre la labor que realitzen. Un dels primers aprenentatges -que és la qüestió de la perspectiva de gènere- és que ha de partir des de la mateixa organització per a posar-la en pràctica, no solament en els nostres projectes, sinó en les relacions laborals, en la relació amb les persones amb les quals treballem, en les institucions en les quals pretenem incidir i fins i tot en els mateixos òrgans de representació i de presa de decisions.

La perspectiva de gènere no concerneix solament les dones, sinó que fa referència a la manera en la qual ens aproximem a la realitat en què vivim que està condicionada per una sèrie de relacions de poder com són el masclisme, el racisme i el classisme, que interseccionen en els nostres cossos a partir d'un sistema de privilegis i discriminacions. El fet que visquem en societats regides per la desigualtat implica necessàriament, ens agrade o no, que totes les nostres organitzacions, i totes



les persones que hi treballem i fins i tot els qui atenem, són (i som) masclistes, racistes i clasistes. Poder aprofundir sobre la perspectiva de gènere o perspectiva feminista implica entendre les lògiques de poder que travessen els éssers humans des de la seua condició d'home o dona. Fins i tot la mirada binària és part de l'heteronormativitat que regeix els nostres patrons de valors, segons la qual la normativitat, és a dir, allò que considerem normal i des d'on es crea "el normal" és l'home, o allò que considerem "masculí", i des de l'heterosexualitat entre altres variables.

L'oportunitat que suposa que des de les polítiques municipals s'aposte per l'apoderament de les organitzacions socials en matèria de perspectiva de gènere és vital de cara a seguir reforçant i construint per a evitar que les pràctiques socials siguem cegues al gènere, la qual cosa, inevitablement, repercuteix principalment en la realitat de les dones, ja que seguim reproduint desigualtats i impedim incidir sobre les bretxes. Qüestionar les nostres pràctiques i permetre'ns espais de replantejament de millora de la nostra pràctica en matèria de gènere, incideix directament en la millora de la nostra intervenció social.

Ana Fornés
 Experta en igualtat - @FornesAn

Aurora Egido, primera secretària de la RAE des que es va fundar la institució en 1713

El ple de la Reial Acadèmia Espanyola (RAE) ha triat Aurora Egido com la seua nova secretària, la qual cosa la converteix en la primera dona que ocupa aquest càrrec des de la creació de la institució en 1713. Egido, que ocupa la cadira B de la RAE i substitueix Santiago Muñoz, va ser designada acadèmica el 23 de maig de 2013, va prendre possessió el 8 de juny de 2014 amb el discurs "La cerca de la immortalitat en les obres de Baltasar Gracián" i és des de març de 2017 tesorera de l'Associació d'Acadèmies de la Llengua Espanyola (ASALE).

El Servei d'Igualtat organitza un curs per a incorporar la perspectiva de gènere a les clàusules socials

El Servei d'Igualtat d'Oportunitats de Dones i Homes de l'Ajuntament de Castelló ha organitzat un curs destinat al funcionariat responsable de la redacció de contractes, per a incorporar la perspectiva de gènere a les clàusules socials que incorporen els contractes municipals. Es tracta de la segona edició d'aquesta formació, ja que la primera es va celebrar el 2016, que té com a objectiu promoure criteris de contractació més justos.

Un total de 63 entitats signen el Pacte Valencià contra la Violència Masclista

Un total de 63 entitats van signar el passat setembre el Pacte Valencià contra la Violència Masclista, impulsat per la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives. Un manual de 293 punts que compromet les administracions públiques de tres àmbits (autonòmic, provincial i local), universitats, agents de justícia, sindicats i entitats feministes a lluitar de manera conjunta contra la violència masclista. L'acord s'estructura en cinc eixos: garantir una societat lliure i segura contra la violència de gènere; feminitzar la societat; coordinar el treball en xar-

xa per a atendre les dones víctimes de violència masclista i els seus fills i filles; la sociabilització perquè aquest tipus de violència siga concebuda com un conflicte polític; i la dotació d'un pressupost estable per a poder desenvolupar i implementar els objectius consensuats.



Només un 17 % dels plans d'igualtat aconseguix resultats en les empreses espanyoles

Les dones tenen una baixa representació en tots els escalafons empresarials sobretot en els més alts. I, malgrat els avanços, a Espanya solament sumen el 19 % del total en els consells d'administració i l'11 % en els comitès executius, molt per sota de la mitjana de la UE. Són algunes conclusions de l'informe presentat per McKinsey. Els plans d'igualtat obligatoris per a empreses de més de 250 empleats/ades tampoc semblen funcionar. Més del 60 % de les companyies inverteixen en ells, però solament el 17 % aconseguixen progressos, segons la consultora. La falta d'avanços es deu sobretot al fet que els plans d'igualtat s'han redactat, però les mesures de suport a les dones que arregen no s'han arbitrat.

L'esclatxa de gènere a l'ocupació, l'eterna assignatura pendent

La maternitat segueix penalitzant les dones en el mercat laboral. Aquesta desigualtat no solament es reflecteix en una taxa d'activitat femenina més baixa (52 % enfront de 64 %) i en una ocupació menor (9,8 milions d'homes treballant enfront de 8,2 milions de dones), també en el que es cobra: les espanyoles ingressen de mitjana un 19 % menys per hora treballada que els homes. A més, elles pateixen més l'atur (19 % enfront de 15 % segons l'última EPA), tenen ocupacions de pitjor qualitat (amb major precarietat i més treball temporal o a temps parcial) i majors dificultats per a aconseguir posicions de lideratge.

VIOLETA TENA BARREDA

“Des dels mitjans, ajudem a construir el relat del món. Generem relats conceptuals i ho fem de forma androcèntrica”

Vicepresidenta de la Unió de Periodistes

Violeta Tena Barreda és llicenciada en Periodisme per la Universitat de València. A més, és vicepresidenta de la Unió de Periodistes i ha sigut impulsora de l'Agenda d'Expertes Valencianes del País Valencià.

PREGUNTA: És el periodisme una professió feminitzada?

VIOLETA TENA: És un ofici on hi ha moltes dones. A més, el 75 % de l'alumnat a les facultats està conformat per dones. Malgrat açò, trobem un sostre de vidre evident. Les redaccions estan feminitzades però els càrrecs de responsabilitat continuen en mans d'homes. Em resultaria difícil anomenar una directora d'algun mitjà.

P: Quin paper poden jugar els mitjans de comunicació en la igualtat de dones i homes?

VT: El periodisme s'explica de forma androcèntrica -com ho és la societat en què està immers-. Segons un informe recent, el 73 % de les notícies que apareixen als mitjans estan protagonitzades per homes, com també són homes les veus expertes que se citen a les notícies. Trobem dèficits en la representació femenina. Es dona una mirada masculina i s'utilitza un llenguatge que invisibilitza les dones. Hi ha molt camí per recórrer. Volem treballar, ja que aquesta situació obeeix a la inèrcia.

P: Vosté és una de les impulsores de l'agenda d'expertes, que impulsa la Unió de Periodistes, com sorgeix la idea?

VT: En una jornada que celebrava la Unió de Periodistes a Gandia sobre dones i periodisme. Es va posar damunt la taula l'existència d'un cercador de dones expertes que existeix a Catalunya i a Andalusia. Ens van explicar que dona



molt bon resultat i vam pensar que per què no impulsar-ho al País Valencià. Així, vam convocar una beca que va obtenir la periodista Lorena Escandell, que ha sigut la responsable de donar vida a l'Agenda. L'Agenda és una eina per a periodistes, de manera que quan busquen una persona experta, puguem trobar una dona en camps ben diversos. A hores d'ara, hi ha 400 dones donades d'alta, des d'enginyeres a escriptores passant per agents d'igualtat o esportistes.

P: Creus que es pot ser optimista respecte els mitjans i la seua forma de construir la mirada?

VT: M'agrada pensar que sí. Des dels mitjans, ajudem a construir el relat del món. Generem relats conceptuals i ho fem de forma androcèntrica. Hem de canviar la mirada i que les dones guanyem protagonisme en el relat. Però també a nivell professional hem de conquerir nous espais.